

Achtergrondinformatie 'Deacon of Death'

Biografie Willem van de Put

Willem van de Put (1959) studeerde geschiedenis, filosofie en culturele antropologie aan de UvA. Hij is gespecialiseerd in medische antropologie en doet momenteel onderzoek naar collectief trauma en rehabilitatie in Cambodja. Begin jaren 90 werd Van de Put lid bij de medische staf van Artsen zonder Grenzen. In 1994 werd hij programme director voor Transcultural Psychosocial Organization (TPO) in Cambodja waar hij een project opzette voor de mentale gezondheidszorg door heel Cambodja. Daar werd hij ook verkozen als voorzitter van het bestuur van MEDICAM, een platform voor 90 NGOs op het gebied van gezondheidszorg

Terug in Nederland werd Van de Put directeur van HealthNet-TPO, een onafhankelijke non-gouvernementele organisatie die zich ten doel stelt de gezondheidszorg te herstellen in situaties van doorlopende conflicten en naoorlogse ontwikkelingen. Van de Put is coauteur van de film Deacon of Death, een documentaire over de zoektocht naar recht in Cambodja. Daarnaast is hij ook lid van World Health Organisation Eastern Mediterranean Advisory Committee for Health Research en van de Scientific Advisory Council of the War Trauma Foundation

Filmografie Jan van den Berg

Jan van den Berg begint met het maken van documentaires vanuit zijn oorspronkelijke vakgebied: de culturele antropologie (Utrecht en Leiden.). Later wordt ook drama een belangrijk onderdeel van zijn werk. Hij richt de productiemaatschappij DRSEFILM op en maakt documentaires, reclame en speelfilms, zoals:

2005: UTRECHT AAN ZEE: Twaalf korte films over Utrechtse kunstenaars en hun vaak ambivalente relatie met een stad, die een aantal aantrok, maar vaak ook weer afstootte. **Première** Nederland Film Festival 2005.

2004: Deacon of Death: Cambodjaanse Sok Chea gaat op zoek naar bewijsmateriaal tegen de man, die ze verantwoordelijk stelt voor de dood van haar familieleden. De confrontatie met de geschiedenis leidt tot de ontdekking van een andere waarheid.

2003: TALES OF CROCODILES: Over recht en verzoening in Oost Timor. Oost-Timor worstelt met het dilemma tussen bestraffing of verzoening. Filmer Jan van den Berg maakte een indrukwekkend document waarin is vastgelegd dat de big rats, de werkelijke verantwoordelijken voor de schendingen van de mensenrechten, nog vrij rondlopen. Frank Vermeulen in NRC Handelsblad.

2001: SEVEN DREAMS OF TIBET: Zeven Tibetanen, waaronder de Dalai Lama , over hun nachtmerries en hun dromen.

2000: TAMING THE FLOODS: Gespeelde documentaire. Een landschapsarchitect gaat voor zijn werk naar Polen en grijpt zijn kans een groot natuurgebied te creëren waarop de mens geen invloed meer heeft. Met o.a. Jan Decler en Frank Rigter.

1997: MINDFIELDS: In Cambodja zijn de mensen gedwongen samen met hun voormalige tegenstanders het land weer op te bouwen. Er heerst diepe stilte over wat er gebeurd is.

1995: GEVANGEN OP JAVA: Over de schrijver Willem Walraven (1898-1943) en zijn gevangenschap op het eiland Java. Met Gerard Thoolen, Poncke Princen en Duco van Weerlee.

1992: DAG JAN: Speelfilm over een alleenstaande man, die thuis wil sterven. Zijn buurman wil hem verzorgen en komt er achter dat dat verder gaat dan hij aanvankelijk dacht. Met o.a. Wim Kouwenhoven, Dieuwertje Blok, Hans Hoes, Paul Hoes en Joop Visser.

1990: EL ABRAZO (De omhelzing): Op zoek naar de oorsprong van deze typisch Argentijnse cultuurvorm in Buenos Aires. Gesprekken over en archiefbeelden uit de gouden tijd van de tango.

1989: HARTZEER: Over het seksuele liefdesleven na een ingrijpende operatie. Onder de kop Hartzeeer toont aan dat educatief ook leuk kan zijn reageerde Sietse van der Hoek in de Volkskrant. Met o.a. Arend-Jan Heerma van Voss, Fred Florusse, Gerda Havertong, Joop Visser en Ischa Meijer.

1984: KINDEREN IN HET ZIEKENHUIS: Korte speelfilm. Vanuit de belevingswereld van twee kinderen wordt ingegaan op de onzekerheden waarmee ze bij een ziekenhuisopname te maken krijgen.

1982: ALS JE HANDEN TEKORT KOMT: Gedramatiseerde documentaire over vrouwen in Burkina Faso. Zij organiseren zich om ook deel te kunnen hebben aan de ontwikkelingen in hun land.

1979: TERUGGAAN OF BLIJVEN: Documentaire over Turkse migranten en hun vaak vergeefse pogingen succesvol terug te keren naar hun land.

1975: OLVEREÑOS: Documentaire over de inwoners van een Spaans dorpje, die voor een groot deel vertrokken zijn om in het buitenland te gaan werken.

Het jury rapport van het Nederlands Film Festival

“Een aangrijpende documentaire waarin een Cambodjaanse vrouw de confrontatie aandurft met de man die verantwoordelijk was voor de dood van haar familie. Respectvol en overtuigend heeft de regisseur dit bijna klassieke drama over goed en kwaad, schuld, boete en vergeving in beeld gebracht.”

Aantekeningen van regisseur Jan van den Berg

In 1997 maakte ik de film *Mindfields* in Cambodja. De film laat zien hoe mensen er voor t eerst beginnen te praten over hun gruwelijke ervaringen tijdens de periode van de Rode Khmer. De film is in veel verschillende landen vertoond en met name in Cambodja, waar men gebruikt heeft gemaakt van de film in speciale programmas.

Er werd vaak gesproken over de noodzaak van een tribunaal, waarin de beulen van dat regime terecht zouden staan. Toen na jaren bleek dat het tribunaal zeer waarschijnlijk zou gaan plaatsvinden wilde ik een film maken waarin we laten zien hoe de mensen met wie we eerder gewerkt hadden dit zouden ervaren.

Toen ontmoette ik Sok Chea en ze vertelde me haar verhaal over hoe ze Mr. Karoby weer had gezien, de wrede Rode Khmer leider van het dorp waar ze woonde tijdens dat regime. Ze wilde dat het recht zou zegevieren. Dit inspireerde me haar te volgen tijdens haar moeizame zoektocht naar informatie over en bewijsmaterialen tegen deze Mr. Karoby. Ik vroeg me daarbij vooral af hoe het mogelijk was dat een man, die als een tiran had huisgehouden, gewoon in datzelfde dorp kon blijven leven, en waar hij zelfs gerespecteerd werd.

Tijdens het maken van de film begon ik langzaam te begrijpen hoe hij zich bewust was van zijn verleden en hoe hij zijn karma probeerde te herstellen door het doen van goede daden. Hij werkte als traditioneel genezer, verzamelde geld voor de armen en was leider van de crematie ceremonies in het dorp. Zo kwamen we op de titel: Deacon of Death, deken van de dood.

Het heeft jaren gekost en een hoop overredingskracht voordat Mr. Karoby en Sok Chea wilden meewerken aan de film. Hun beider levens worden nog steeds geregeerd door angst. We hopen dat deze film een kleine bijdrage levert aan het verminderen van die angst, waardoor nog steeds zo veel Cambodjanen worden achtervolgd.

Ik heb vaak documentaires gemaakt waarbij ik dramatiseerde elementen toevoegde, om zo de waarheid dichterbij te benaderen. Zelfs door gebruik te maken van acteurs, zoals Gerard Thoolen in *Gevangen op Java* (1995), en Jan Declair in *Taming The Floods* (2000). In het geval van *Deacon of Death* was dat niet nodig. De werkelijkheid is soms sterker dan fictie.

Jan van den Berg, december 2004.

Aantekeningen van Willem van de Put: over boeddhisme en vergeving

Karoby heeft door zijn daden een schuld op zich geladen. Dit is niet, zoals het Theravada boeddhisme stelt, een schuld jegens anderen. Van betekenis hierbij is het boeddhistische besef van zonde. Dit moeten we zien als de optelsom van Karobys goede en slechte daden: zijn *bon-baap* (goed) en zijn *kamma* (slecht) vormen zijn saldo op de rekening, de rekening die hem uiteindelijk tot verlossing kan brengen. Mocht hij kiezen voor de boeddhistische weg, dan wacht hem een lange periode (vele levens, vele reïncarnaties) om door goede daden voldoende positief saldo te verzamelen om ooit aan de eeuwige kringloop van incarnaties te kunnen ontsnappen. Mocht hij *niet* kiezen voor die weg, dan blijft hij steken in het rijk der verschijnselen, de niet-echte wereld van het lijden (dat het leven nu eenmaal is). Dit lijden wordt uiteindelijk ieder mens teveel. Juist daarom zal hij niet *niet* kunnen kiezen voor de boeddhistische weg, die uit het lijden voert.

De slachtoffers van Karoby zijn volgens dezelfde redenering mensen die in de persoon van Karoby het instrument van de voorzienigheid treffen het ondergaan van de wreedheid van Karoby mogen zij op het conto schrijven van hun persoonlijke saldo. De ellende die je in je leven treft is immers een gevolg van je eerdere handelingen.

Karoby redeneert hetzelfde: het feit dat hij heeft overleefd, dat hij niet door wraakzuchtige houthakker om het leven is gebracht, is voor hem een bewijs van zijn positieve saldo, zijn goede karma. Hij klampt zich daaraan vast niet omdat hij niet zou beseffen wat de ernst van zijn situatie is, maar juist omdat hij beseft hoe ernstig hij eraan toe is. Hij heeft iets nodig, een houvast, en dat houvast ligt in het gegeven dat hij ergens, ooit, ook iets goeds gedaan moet hebben anders zou hem niet gegund zijn een begin te maken met het opbouwen van goed karma. Want dat is wat hij doet: zoals zijn slechte daden hem en zijn omgeving al in dit leven beroeren, zo kan hij nu ook al een begin maken met zijn eigen wiedergutmachung.